

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY LUBUSKIEGO

NR NK-I.4131.207.2017.AKOP

z dnia 19 czerwca 2018 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (t.j. Dz.U.2018.1103) po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy XXX – lecia położonej w miejscowości Mirostowice Dolne, Gmina Żary nadaje się nazwę Krótka.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (dalej ustawa) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3). Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Gminy Żary nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy XXX-lecia położonej w miejscowości Mirostowice Dolne, Gmina Żary. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski dnia 22 września 2017r. wszczął postępowanie nadzorcze (NK-I.4131.207.2017A.Kop). Kolejno Wojewoda Lubuski pismem z dnia 23 października 2017r., zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ul. XXX-lecia z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru

w dniu 5 czerwca 2018 r. (pismo znak BUW-940-18(19)/18). Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa ul. XXX – lecia w miejscowości Żary jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Instytut stoi na stanowisku, iż nazwa przyjęta została dla upamiętnienia XXX rocznicy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Nazwa Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) była oficjalną nazwą niesuwerennego, zależnego od Związku Sowieckiego państwa komunistycznego, formalnie przyjętą 22 lipca 1952 r.

Funkcjonowała oficjalnie do 31 grudnia 1989 r. Zarówno w okresie komunizmu, jak i po odzyskaniu niepodległości przyjęło się nazwą PRL określać także okres wcześniejszy, tj. lata 1944-1952. Stąd jako punkt odniesienia do świętowania kolejnych rocznic istnienia PRL komuniści przyjmowali fikcyjną datę stworzenia przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, tj. 22 lipca 1944 r. Dlatego też władze komunistyczne bardzo często nadawały nazwy ulic lub osiedli odnoszące się do rocznic utworzenia PKWN i traktowały jako rocznice powstania PRL. Nazwę PRL oficjalnie wprowadzono do „Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”, ogłoszonej 22 lipca 1952 r. po uwzględnieniu wszystkich poprawek naniesionych przez Józefa Stalina.

W związku z powyższym nazwa upamiętniająca XXX lecie PRL wpisuje się w gloryfikację funkcjonującego pod sowiecką ochroną na ziemiach polskich totalitarnego, komunistycznego systemu władzy, budowanego na polskich ziemiach od 1944 roku przez Związek Sowiecki - wbrew suwerennym prawom Rzeczypospolitej Polskiej. Pełna zależność PRL od ZSRS pociągała za sobą realizację przez jej władze w całym okresie istnienia priorytetów polityki sowieckiej, traktowanych jako nadrzędne wobec interesów obywateli polskich. Immanentnymi cechami PRL były likwidacja gospodarki wolnorynkowej, gwałcenie swobód obywatelskich i praw człowieka oraz liczne – w myśl obowiązującego prawa niepodlegające przedawnieniu - zbrodnie (w tym mordy sądowe) popełniane pod osłoną instytucji państwowych PRL.

Nazwa ta wciąż utrwała tezy propagandy politycznej i indoktrynacji społeczeństwa z okresu komunizmu. Faktycznie stanowi wyraz lekceważenia pamięci ofiar komunistycznego totalitaryzmu oraz braku szacunku dla dorobku walki Polaków o wolność obywatela i niezawisłość Państwa w XX wieku.

Nazwa XXX lecia (PRL) symbolizuje komunizm i jako taka podlega zmianie. Według art. 1 ust.1 ustawy nazwy (...) urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Nadto zgodnie z wykładnią językowa „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś. Z kolei „propagować” to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761,979).

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż nazwa XXX - lecia (PRL) stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną rocznicę upamiętnia. Tym samym sama nazwa propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust.1 ustawy.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje jako swoje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, iż podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących

symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ul. XXX-lecia nie została zmieniona przez Gminę Żary w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Gmina pismem z dnia 16 października 2017r. znak: RI.6625.1.2017 poinformowała Wojewodę Lubuskiego, iż w dniu 11 października 2017r. przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami, którzy na zebraniu wiejskim jednomyślnie zaproponowali zmianę nazwy ulicy XXX-lecia na ulicę Krótką.

Uwzględniając przedstawione stanowisko Wojewoda Lubuski postanowił nadać ww. ulicy nazwę Krótka.

Wobec powyższego, wydanie przez Wojewodę Lubuskiego zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, jeżeli brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak